

2. Попова А.Н. Личинки стрекоз фауны СССР (Odonata) / А.Н. Попова. — М.-Л., 1953. — 234 с.
3. Яхонтов В.В. Экология насекомых / В.В. Яхонтов. — М.: Высшая школа, 1964. — С. 340–341.

ЗАХОДИ ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ РІЗНОМАНІТТЯ ТВАРИННОГО СВІТУ

Черкасов О.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Як ми знаємо, діяльність людини розглядають як окрему групу екологічних чинників. У процесі господарської діяльності людина вирубує ліси, осушує водойми, розорює під рілля цілині ділянки степів, забруднює навколишнє середовище хімічними речовинами тощо. Внаслідок цього зникла велика кількість видів рослин і тварин, а тисячі видів перебувають під загрозою зникнення.

Щоб зберегти різноманіття тварин, рослин і грибів, потрібно не перетворювати природу, а жити з нею у злагоді, розвивати екологічне мислення — вміння аналізувати та ухвалювати господарські рішення з огляду на збереження та поліпшення навколишнього середовища. У природних угрупованнях усі види — необхідні компоненти, і вилучення будь-якого з них із екосистеми призводить до порушення взаємозв'язків між видами, а отже, й до порушення рівноваги в екосистемі та можливого її руйнування.

Як зберегти дивовижний тваринний світ нашої планети? Якщо існування виду перебуває під загрозою у межах усього ареалу, його заносять до Міжнародної Червоної книги, яку видає Міжнародний союз охорони природи і природних ресурсів (МСОП), а також до національних Червоних книг тих країн, на території яких він мешкає. До Червоних книг окремих держав заносять також види, чисельність яких у відповідній державі незначна, знижується або з тих чи інших причин виду загрожує зникнення.

Отже, Червона книга — список рідкісних видів і таких, що зникають, яка вміщує основні дані про їхній спосіб життя, поширення в минулому та в наш час, заходи щодо їхньої охорони тощо. [3]

Україна вирізняється поміж інших країн Європи різноманітністю природних умов і біологічних ресурсів. Вона охоплює територію п'яти фізико-географічних зон — мішаних лісів (Українське Полісся), лісостепової, степової, на заході Українських Карпат, на півдні — південнобережне субсередземномор'я (Кримські гори). Більшість території України розташована в зоні помірного клімату, і лише Південне узбережжя Криму належить до зони субтропіків. Така різноманітність природних умов країни включає і різноманітність її тваринного світу. Так, на території нашої країни налічується понад 45 000 видів тварин. [2]

Перше видання Червоної книги в Україні побачило світ у 1980 році, наступні — у 1994 (том, присвячений тваринам) і 1996 (рослинам і грибам) роках. Нині вчені готують нове, доповнене, її видання. Види, занесені до Червоної книги України, залежно від стану популяцій та ступеня загрози для їхнього існування, поділено на сім категорій: зниклі, зникаючі, вразливі, рідкісні тощо. Існує і категорія відновлених видів, чисельність яких завдяки вжитим заходам охорони вдалося відновити. [1]

Види, занесені до Червоної книги, охороняють, забороняючи їхнє використання, посилюючи відповідальність за їхнє незаконне знищення, створюючи території природно-заповідного фонду в місцях, які мають важливе значення для виживання цих видів. Відловлювання чи знищення цих тварин, а також руйнування місць їхнього мешкання караються законами України.

Охорона рідкісних зникаючих видів, проблема збереження біологічного різноманіття нашої планети нерозривно пов'язані з охороною місць поширення видів і екосистем, до складу яких вони входять. Тому в усьому світі створені спеціальні території, що перебувають під охороною держави, різних установ і громадських організацій. Усього у світі налічують понад 40 тис. таких територій. В Україні природно-заповідний фонд становить близько 6,6 тис. територій і об'єктів загальною площею понад 2 млн. га, що становить майже 3,4% території країни. Відтворюють і використовують такі території згідно із «Законом України про природно-заповідний фонд України» (1992). Згідно із цим законом території та об'єкти цього фонду поділені на певні групи: природний заповідник, біосферний заповідник, національний природний парк, регіональний ландшафтний парк, заказник, пам'ятка природи тощо. Заповідники — природоохоронні науково-дослідні установи загальнодержавного значення, створені з метою збереження у природному стані типових для певної місцевості або унікальних природних комплексів, вивчення природних процесів і явищ, що в них відбуваються, розроблення наукових засад охорони природи. Нині на території України функціонують природні заповідники, розміщені в усіх природних зонах: зоні мішаних лісів (Поліський), лісостеповій (Канівський, «Розточчя», «Недобори»), степовій (Луганський, Український степовий, Дніпровсько-Орільський, «Єланецький степ»), гірському Криму (Карадазький, Кримський, Ялтинський гірсько-лісовий, «Мис Мартьян»), Українських Карпатах («Горгани»).

Особливе значення мають біосферні заповідники (Асканія-Нова, Карпатський, Чорноморський, Дунайський). Ця категорія заповідників має міжнародне значення і створена з метою збереження у природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери та здійснення постійного стеження за змінами, що в них відбуваються. В біосферних заповідниках здійснюються міжнародні наукові та природоохоронні програми. [2]

Національні природні парки — природоохоронні, науково-дослідні та культурно-просвітні установи, покликані зберігати цінні природні, історико-культурні комплекси й об'єкти. На їхній території у природних умовах з дотриманням заповідного режиму дозволені різні форми відпочинку, наприклад організований туризм. Заказники — природні території, створені з метою збереження і відтворення природних комплексів або окремих видів організмів. Наукова та інші види діяльності здійснюються на їх території з дотриманням вимог охорони довкілля. [4]

Охорона тваринного світу передбачає комплексний підхід до вивчення стану, розроблення і здійснення заходів щодо охорони та поліпшення екологічних систем, в яких перебуває і складовою частиною яких є тваринний світ.

Література

1. Закон України, "Про охорону навколишнього середовища" // Відомості Верховної Ради, 1994. — №41.
2. Закон України "Про тваринний світ" // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2002, N 14, ст.97.
3. Закон України про мисливське господарство та полювання // УВВР України. — 2000. — №1.
4. Дмитренко І.А. Екологічне право. — К., 2001.